

A célkeresztben a nemzetállam

2023 április 18. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

A globális pénzügyi elit hatalmának meger?södése 1971-t?l napjainkig.

Nagyjából az 1970-es években kezd?dött el az a folyamat, amely a globális pénzügyi elit nemzetállamok fölé kerekedésének látványos jeleit mutatja napjainkban. Érdemes áttekintenünk ezen évtizedek, immár fél évszázad folyamatait.

A 70-es évek elejét?l a 80-as évek végén bekövetkez? kelet- és közép-európai rendszerváltásokig alakult át alapjaiban Nyugat-Európa – és mi már sajnos egy teljesen átalakult, globalizált, a nemzeti szuverenitást megsemmisíteni akaró id?szakban kaptuk meg újra a függetlenségünket. Ebben a két évtizedben a közjóra és a nemzetállamok központi szerepére épül? rendszert fokozatosan lebontják, s az állam gazdasági és egyéb szerepének tudatos háttérbe szorításával a globalizálódó piacnak adnak els?bbséget, s egyben lebontanak minden intézményes és nemzetállami korlátot a t?ke, az áruk és a pénz szabad, országok feletti mozgása el?tt.

Ebben az id?szakban – a 70-es és 80-as években – a nemzetállam egyre inkább elveszíti a globalizálódó piaci mozgások feletti kontroll- és szabályozó funkcióját, s önmaga kerül a globális piac irányítása alá a társadalmakkal egyetemben.

A hidegháború azonban még javában dúl, s ezt a szempontot a globális t?ke sem kerülheti meg: annak érdekében, hogy a nyugati kapitalizmus fölényét bizonyítsák a nemzetközi közvélemény és nem kis mértékben a szocialista országok irányában, a jóléti vívmányokat, a társadalom szociális biztonságát garantáló intézményeket még nem építi le ebben az id?szakban, s ez még „helyet biztosít” az államnak is. A társadalom kulturális átalakítása a kozmopolita és neoliberális értékek irányában azonban már ekkor, a hatvanas-hetvenes évekt?l elkezd?dik – f?ként a ’68-as generáció kulturális marxista, másfel?l neoliberális „értékrendje” mentén.

Az amerikai elnök, Richard Nixon a meggyengült dollár védelme érdekében 1971 augusztusában egyoldalúan bejelentette a dollár aranyra átválthatóságának felfüggesztését (ami persze kés?bb véglegessé vált), s ezzel a lépésével a keynesi piacgazdaság alapjait rendítette meg. A növekv? gazdasági gondokért, a dekonjunktúráért az angol és amerikai pénzügyi körök egyre inkább az államot tették felel?ssé. Ezzel szoros összefüggésben megjelent a határok nélküli piacot hirdet? „üdvtan”, a neoliberalizmus, amelyet olyan szerz?k alapoztak meg, mint Milton Friedman, Friedrich August von Hayek, Otto von Lambsdorff és mások. Ezek után, a neoliberalizmus ideológiájából kiindulva, a 70-es évekt?l kezdve fokozatosan leromboltak minden olyan állami szabályozást, amelyeknek köszönhet?en az országok közötti piac- és t?keforgalom nemzeti eszközökkel még ellen?rizhet?, kézben tartható volt.

A szabadon választott nemzeti kormányok fokozatosan feladták állásaikat és behódoltak a globális piac er?inek.

A nemzetállamok kapitulálása nélkül a piac totális globalizációja nem mehetett volna végbe.

Ezzel a keynesi, er?s nemzetállamok által kontrollált piac helyébe a neoliberalizmus rendszere lépett, melyet az er?s piac által kontrollált állam és társadalom jellemez. Fontos része a folyamatnak a Bilderberg-csoport 1973-as döntése (a svédországi Saltsjöbadenben) arról, hogy az olaj árát mesterségesen felemelik negyven százalékkal, s ezzel létrejött a dollár újbóli pénzpiaci uralma, devizatartalék jellege. Ennek eszközeként 1973 októberében kirobbant az egyiptomi-szíriai–izraeli háború, aminek következtében az olaj ára hetven százalékkal megemelkedett, s kitört az els? olajválság. Ekkortól az olajat csak dollárért lehetett vásárolni, így az aranyalapról lekapcsolt dollár „áttért” az olajalapra, ekkor jött létre az úgynevezett petrodollár. Az 1973-as els? olajválságot 1979-ben követte a második, szintén nem teljesen „spontán” olajválság, ami immáron teljesen kihúzta a talajt a keynesi gazdaságpolitika lábai alól.

Nem véletlen ezek után, hogy 1979-t?l Nagy-Britanniában Margaret Thatcher, illetve 1981-t?l az Egyesült Államokban Ronald Reagan a neoliberalizmus szellemében (amit az USA-ban neokonzervativizmusnak neveztek) radikálisan átalakították országuk gazdaság- és társadalompolitikáját. Idetartozik, hogy a Fed élén is 1979-ben történt fordulat, Paul Volckert nevezték ki ekkor elnöknek a Chase Manhattan Banktól, aki az el?djeivel ellentétben már abszolút szabadpiac- és Friedman-hív? volt, s innent?l kezdve az amerikai – magánkézben lév? – jegybank élére csak neoliberális szakember kerülhetett. Reagan 1981-ben a totálisan neoliberális Donald Regant nevezte ki pénzügyminiszterének, s id?közben az IMF-nél és a Világbanknál is átfogó elitcserére került sor, a vezet? pozíciókba mindenütt a neoliberalizmus elkötelezett hívei kerültek.

A keynesi államkapitalizmusról a neoliberális piackapitalizmusra való áttérés fontos eleme a nemzetállamok feletti globális gazdasági és politikai intézmények létrejötte. Amíg az 1944-ben alakult GATT (Általános Vám- és

Kereskedelmi Egyezmény) még a keynesi gazdaságpolitikát támogatta, addig utódja, az 1994-ben létrejött WTO (Kereskedelmi Világszervezet) már százszázalékosan a globális piac oldalán állt. Amíg 1947-ben még 40 százalék körül voltak a kereskedelmi vámok, addig a WTO 2000 és 2006 között a kereskedelmi vámokat teljes mértékben lenullázta, szabad utat nyitva ezáltal a nyugati országok közötti piaci mozgásoknak.

További, a globális piac uralmát meger?sít? intézmények jöttek létre ezekben az évtizedekben: 1954-t?l a Bilderberg-csoport, ezt követte az 1971-ben a Kissinger-tanítvány Klaus Schwab német közgazdász által létrehozott, davosi Világgazdasági Fórum (mely szervezet mára az egyik zászlóshajója a globális elitnek!), az 1973-ban létrejött Tripartit Bizottság, a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara, a Vállalkozók Kerekasztala, az ICC (International Chamber of Commerce), ezen kívül feler?sítette tevékenységét az 1920-as évek elején alakult Council of Foreign Relations (amelynek londoni párja a Royal Institute for International Affairs), utóbbi egyik oszlopos tagjának, Soros Györgynek a kezdeményezésére 2007-ben létrejött a European Council of Foreign Relations – és még lehetne folytatni a sort.

Ami azonban felt?n? és fontos: ezek a globális szervezetek egyszerre gazdaságiak és politikaiak, ami jól tükrözi a globális piac elitjének azt a szándékát, hogy a piac globális gazdasági uralmával párhuzamosan, azzal szoros összefüggésben létre kívánják hozni a piac globális politikai uralmát is. Vagyis, a piac ebben az id?szakban, s különösen az 1989–1991-t?l induló következ?ben – mely a mai napig tart – fokozatosan bejelenti az igényét arra, hogy a nemzetállam helyébe kíván lépni, mintegy le kívánja váltani azt.

A globális piac tehát paradigmaváltást kíván létrehozni azzal, hogy végleg felbontja az állam–piac–társadalom hosszú évszázadok óta m?köd? hármasságát, hogy helyettesítse azt a „piacállammal”, amely egyben a társadalom irányítását is magára vállalja.

Ezzel pedig olyan rendszert hoz létre, amelynek mozgatója a magánérdekeken alapuló globális technokrácia, még pontosabban: elitokrácia, s benne – legalábbis az elképzeléseik szerint – kezelhet?vé válik minden társadalmi és politikai konfliktus.

Ugyanakkor az is tény, hogy a fentiekben taglalt, nagyjából húszéves periódusban – a 70-es és 80-as években – még nem beszélhettünk globális, csak globalizálódó piacról, hiszen a kétpólusú világrend körülményei között csak a fejlett világban, a tágabb értelemben vett Nyugaton belül jöttek létre a globális piac intézményei és hálózatai, a Szovjetunió által „lefedett” területeket ezek a folyamatok csak részben érintették, igaz, a gazdasági nyomás által egyre inkább. Mégis, csak a Szovjetunió és a kommunista tábor felbomlása, illetve a volt szocialista országok politikai átalakulása, a magántulajdonra épül? kapitalizmus bevezetése után beszélhetünk a globalizáció fejlett és fejl?d? országokat érint? kiterjedésér?l. 1990 el?tt a globális intézmények még csak Nyugaton jelentek meg.

A közép- és kelet-európai rendszerváltások, 1989–1991 után azonban az Egyesült Államok vezetése és a mögötte álló globális pénzügyi elit úgy vélte, hogy eljött az ideje az egypólusú világrendnek, amelyet az USA irányít, s a liberális demokrácia elve határoz meg. Ennek szellemében a neoliberális Francis Fukuyama 1989-ben (kicsit elsietetten) „a történelem végér?l” írt, arról, hogy a világ egységesedik. Ebben a korszakban kiteljesedett a globális piac, s ekkortól vette célba a pénzügyi-gazdasági elit – nemcsak Nyugaton, hanem immáron a kitágult geopolitikai térben – a társadalmat és az államot, és bekebelezte azokat.

Harminchárom év telt el azóta, s az orosz–ukrán háború idején a kérdés mára teljesen nyitottá vált, hogy a globalizmus versus nemzetállami szuverenitás átfogó konfliktusában milyen irányba mozdulnak el a folyamatok a következ? években.

Fricz Tamás - www.magyarnemzet.hu

Ajánló